

EL LLENGUATGE

Ni de bon tros

És un fet ben establert, unànimement admès, que la locució «ni molt menys» no és sinó un calc literal del castellà, de la qual convindria prescindir. I, efectivament, la recullen tots els diccionaris de barbarismes, els quals solen proposar, coincidint perfectament amb els diccionaris d'equivalències (castellà-català), per a substituir-la, *ni de bon tros* i *ni de molt*. Diríem, així, *No era, ni de bon tros, tan interessant* o *No arribava, ni de molt, a la xifra indicada*.

L'ús de «ni molt menys», encara avui, és cert, força freqüent, és només propi de textos mal revisats. Però en textos acurats o ben revisats, al costat de *ni bon tros* i *ni de molt* trobem també algun cop *ni de lluny*, com en aquest exemple recent: *Fins ara no s'han esgotat, ni de lluny, totes les possibilitats*. No sabríem pas adduir cap raó per a rebutjar l'ús d'aquesta locució, malgrat que no en donin notícia ni el Diccionari Fabra ni el Diccionari de l'Enciclopèdia (aquest recull únicament *de lluny* amb el valor que té en frases com *Som cosins de lluny*), però, en realitat, aquests dos repertoris tampoc no recullen *ni de molt* i només en el segon trobem *de bon tros*, és a dir, l'expressió de sentit positiu, exemplificada en la frase *És de bon tros millor que el seu germà*.

No costa gaire de veure que *de bon tros* i *de molt* són ja expressions equivalents i que, és clar, mantenen l'equivalència quan, amb l'adjunció de la partícula *ni*, adquireixen valor negatiu. En canvi, si bé no proposaríem *de lluny* com a equivalent de les locucions *de bon tros* i *de molt*, l'expressió negativa que resulta d'adjuntar-li la partícula *ni* sembla tenir el mateix valor que *ni de bon tros* i *ni de molt*.

Aquest fet no és pas excepcional: sovint s'obté una equivalència per la negació de dos valors o de dues qualitats diferents.

La locució espúria «ni molt menys», però, s'usa també en alguns casos en què no és pas substituïble per cap de les locucions que acabem de comentar. Llegim, així, «No es trobava blat, ni molt menys farina», cas en què no escauria pas, certament, de recórrer a *ni de bon tros* i a les altres locucions que hem comentat. Nosaltres construiríem aquesta frase *No es trobava blat ni, encara menys, farina* (com es pot veure, ab una puntuació diferent), recurrent, per tant, a l'adverbi *encara* que, com ja feia observar Fabra, tant de rendiment ha donat en català.

Albert Jané